

Kniha Život rytíře

Kniha her a čtení je zaměřena na starší **děti s dyslexií**, které již odrostly textům prvního čtení, a přesto u nich **přetrvávají problémy se čtením** a často i s porozuměním textu. Zároveň mívají také problémy delší dobu udržet pozornost.

Dobrodružný příběh je zasazený do doby konce vlády Jana Lucemburského, do doby rytířů, rytířských ctností, turnajů, ale i rozbrojů mezi jednotlivými rytíři, o kterých se král ani nedozvěděl, protože se zdržoval v Čechách jen zřídka.

Text je **doplněný** mnoha **herními úkoly** zaměřenými na **porozumění textu, pozornost, orientaci, zrakové I sluchové vnímání.**

Text A

- Seznámení s obtížnými slovy – čtení, krokování
- V textu jsou vyznačené slabiky, pro snadnější čtení těch, kteří to ještě v této době potřebují

Tajná zpráva

výpravách
pohádkovém
šlechticem
událostí
ukrytém

strážní
rozluštit
pergamenu
nejdůležitější
vpádem

Při svých loupežných výpravách do širého okolí objevil jednou náš rytíř něco, co změnilo celý jeho další život. V rozvalinách staré strážní věže objevil totiž zbytky staré zprávy.

Po dlouhou dobu se oba přátelé snažili pochopit význam slov, která obtížně sestavovali z útržků starého pergamenu. Nakonec se jim podařilo smysl dopisu rozluštit. Psalo se zde o pohádkovém bohatství, ukrytém kdysi jedním šlechticem z obavy před vpádem nepřátel do země.

Co však bylo nejdůležitější, z toho starého záznamu bylo možno zjistit, kde má být ukryto toto bohatství, nebo snad jen klíč k němu. K velikému údivu rytířovu to bylo na místě jemu velmi dobře známém.

Veškeré snahy rytíře a jeho pážete se teď upnuly k tomu jedinému. K možnosti najít tento klíč, najít poklad, který snad změní běh dalších událostí v jejich prospěch.

Tip 12

Vysvětlí, jak rozumíš těmto souslovím.
...z útržků starého pergamenu...
...pohádkové bohatství...
...z obavy před vpádem nepřátel...

Tipy

2.1 Tipy pro rodiče a učitele, k jakým aktivitám lze text využít

Tipy jsou řazené od nejjednodušších po složitější, podle potřeby i rozfázovány, a u textů jsou označeny obrázkem kuše. Jednotlivé aktivity vyzkoušejte a pokud je bude žák s dyslexií zvládat bez problémů, neboť je již například zná a cvičil dříve, přejděte na další tip nezávisle na tom, který je u textu doporučován.

Krokování

Tip 1

Slova nad textem jsou složitější, nejčastěji svou stavbou. Proto je vhodné s nimi čtenáře seznámit. Může je pouze přečíst po slabikách, ale to ho brzy přestane bavit. Pojďme si tedy trochu hrát. Cílem hry je seznámit se s pořadím jednotlivých písmen ve slově. Hrají dva. Jeden přečte slovo a druhý ho má vychodit po jednotlivých písmenech. Krátký krok, kdy se pata první nohy opírá o špičku druhé nohy, dělá hráč při krátkých samohláskách a souhláskách. Dlouhý krok dělá při dlouhé samohlásce. Zároveň nahlas jmenuje písmeno, kterému přiřazuje pohyb. Ten, kdo čte, provádí kontrolu zrakem a opravuje případná vynechaná písmena.

Pokud je krokování příliš jednoduchá činnost, lze vytvářet slova příbuzná, hledat stavbu slova, používat slova ve větách ještě před čtením textu.

Poznámka: Doporučuji se se čtenářem domluvit, že budete krokovat písmena, předejdete tím problémům s písmeny a slabikami, které se jinak čtou a jinak píší (například „bě“). Více si můžete přečíst v knize Krejčová, L. Bodnárová, Z. a kol. Specifické poruchy učení - dyslexie, dysgrafie, dysortografie, 2014.

Usilí a odpočinek

Tip 2

Život rytíře je určen pro starší čtenáře s dyslexií, přesto je vhodné i u nich využívat odpočinek u čtení. Čtenář si odpočine tehdy, když čte někdo jiný, proto se lze ve čtení střídat - po větách nebo po odstavcích (jednu větu čte mladý čtenář, druhou dospělý).

Je třeba, aby si dospělý uvědomoval, jaké úsilí musí jeho svěřenec do čtení a porozumění textu vkládat. Je několikanásobně větší než úsilí dospělého, který veškerý proces má již plně automatizovaný. Čtenář s dyslexií číst potřebuje, ale na dospělém je pomoci mu určit přiměřené množství textu. Proto jsou texty velmi krátké. Vyskytují se v nich slova, která nemusí čtenář znát. Potřebuje z textu pochopit jejich význam, nebo se na něj zeptat či ho najít ve slovníku. To je důležité pro rozvoj jeho slovní zásoby.

Text B

- Je psán bez vyznačených slabik.
- Žák může číst tento text i potichu.
- Cílem je po přečtení odpovědět na následující otázky nebo odpovědi vyhledat v textu.

Tajná zpráva

Při svých loupežných výpravách do širého okolí objevil jednou náš rytíř něco, co změnilo celý jeho další život. V rozvalinách staré strážní věže objevil totiž zbytky staré zprávy.

Po dlouhou dobu se oba přátelé snažili pochopit význam slov, která obtížně sestavovali z útržků starého pergamenu. Nakonec se jim podařilo smysl dopisu rozluštit. Psalo se zde o pohádkovém bohatství, ukrytém kdysi jedním šlechticem z obavy před vpádem nepřátel do země.

Co však bylo nejdůležitější, z toho starého záznamu bylo možno zjistit, kde má být ukryto toto bohatství, nebo snad jen klíč k němu. K velikému údivu rytířovu to bylo na místě jemu velmi dobře známém.

Veškeré snahy rytíře a jeho pážete se teď upnuly k tomu jedinému. K možnosti najít tento klíč, najít poklad, který snad změní běh dalších událostí v jejich prospěch.

1. Pokud jsi četl pozorně, dokážeš snadno odpovědět na následující otázky. Pokud ne, vyhledej odpovědi v textu.

a) Kde objevil zbytky staré zprávy?

b) Na čem byla zpráva napsaná?

c) Snaží se najít poklad, nebo se pomstít Bořivojovi?

Text C

- Je zaměřený na porozumění větě.
- Žák má nalézt slova, která do textu nepatří.

Tajná zpráva

Při svých loupežných život výpravách do širého okolí objevil jednou náš rytíř něco, co změnilo celý jeho další život. V rozvalinách staré strážní věže mimo objevil totiž zbytky staré zprávy.

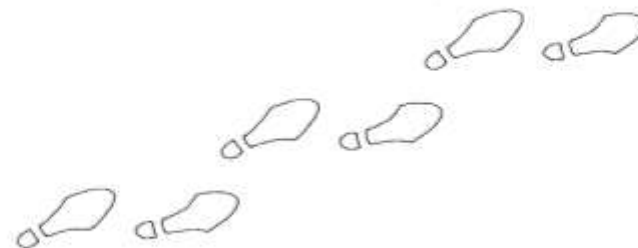
Po dlouhou dobu se oba přátelé snažili Zemi pochopit význam slov, která obtížně sestavovali z útržků starého pergamenu. Nakonec se jim podařilo smysl dopisu rozluštit. Psalo se zde o pohádkovém bohatství, ukrytém kdysi jedním šlechticem z obavy před vpádem nepřátel do země.

Co však bylo nejdůležitější, z toho starého záznamu bylo nebyl možno zjistit, kde má být ukryto toto bohatství, nebo snad jen klíč k dosud němu. K velikému údivu rytířovu to bylo na místě jemu velmi dobře známém.

Veškeré snahy rytíře a jeho pážete se teď upnuly k tomu jedinému. K možnosti najít tento klíč, najít poklad, který snad změní objeven běh dalších událostí v jejich prospěch.

Zahraj si na detektiva a najdi stopy jiného textu.

Do textu se vloudila slova věty, pocházející z jiného textu. Čti pozorně a pokus se je najít. Každá stopa označuje jedno slovo hledané věty. Nalezená slova piš ke stopám.

Kombinace starých i nových úkolů

Život rytíře

Pojmenuj jednotlivé části meče. Pokud je neznáš, tajenka ti napoví. Pod každou větou jsou dvě řady číslic. První řada říká, kolikáté písmeno z jednotlivého slova věty máš použít. Druhá ti poradí, na kolikáté místo v hledaném slově toto písmeno patří.

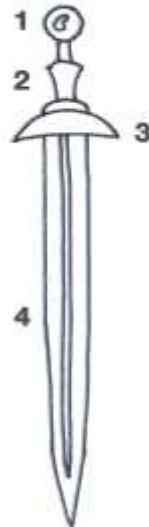
1. Doba nepřeje slabým,
poražení v turnajích
mnohdy odchází s hanbou
a leckdy i bez majetku.
022410400003100
7234165

Meč byl nejdůležitější osobní
zbraní jezdce na koni, která
sloužila k boji zblízka. Jako
výsadu svého stavu směl meč
nosit pouze šlechtic.

2. Křivě jej obvinil, že v turnaji
zvítězil lstí a podvodem,
a o pomoc při jeho
ztrestání požádal i ostatní
účastníky klání.
037000300000500400000
13254

3. Nyní Bořivoj, pán hradu
Fetenberku, přikázal svým
strážím a zbrojnošům,
aby vítěze lapili a uvrhli do
žaláře.
00203600180300600
2617345

4. O pomoc při jeho ztrestání
požádal i ostatní účastníky
klání.
0002410022
24315

Život rytíře

Snaží se najít poklad, nebo se pomstít Bořivojovi?

2. Spoj popisy se správnými obrázky (z tvého pohledu):

věž vlevo od vstupu do hradu

vstupní brána

věž vpravo od brány

rozvaliny hradní zdi

3. Pohrej si se slovy. Slovo **pergamenu** skýtá mnoho možností nových slov vytvořených z písmen tohoto slova. Vyznač v původním slově písmena, ze kterých vzniklo nové slovo, a vypiš písmena, která nebyla v novém slově použita. Nově vzniklé slovo použij ve větě nebo vysvětli jeho význam.

pergamenu – pramen _____

pergamenu – peru _____

pergamenu – gram _____

pergamenu – pera _____

pergamenu – ramen _____

Slovníček – význam slov vyskytujících se v textu

Život rytíře – abecedně řazený slovníček

A

B

belhat se – kulhat, chodit namáhavě

brnění – kovová zbroj chránící tělo

bujný – rychle rostoucí

C

ctnost – dobrá vlastnost, přednost

Č

čin – co je vykonáno, jednání, skutek

D, Ď

ďábel – satan, pekelná bytost, čert

dřevec – dlouhé dřevěné kopí

E

erb – původně rodový (šlechtický) znak

F

Fetenberk – název vymyšleného hradu

nástraha

povýšený, pánovitý

vyhojit

jednání, skutek

zpupný

zahojit

čin

návnada, léčka

navěky

chytit

ideál

útok

lapit

navždy

zteč

trápit

výsada

ostuda

hanba

vznešená myšlenka
jako cíl

soužit

výhoda

zbabělý

zvyk, způsob jednání,
chování

mrav

v nebezpečí projeví
nedostatek statečnosti

Co se tedy změnilo?

- Velikost formátu, aby mohlo být zvětšené písmo a rozestupy mezi řádky.
- Jsou přidány tipy na práci s textem, vzadu v šedých rámečcích.
- Pod texty A jsou přidána sousloví, o kterých by bylo vhodné si popovídat
- Úkoly – některé mají zvýšenou náročnost, některé jsou úplně nové (například manipulace se slovy)

Přizpůsobení textu pro DYS

- Bezpatkové písmo (Comis Sans, Arial)
- Velikost nejméně 12, lépe 14
- Řádkování 1,5
- Možnost nastavit jiné než bílé pozadí, ideálně žluté a na něm černé písmo
- Ke zvýraznění **používat tučné nebo barevné písmo**
- Na řádek max. 70 znaků

Přizpůsobení textu pro žáky s SPU

- **Nepoužívat kurzívu.**
- Podtržené písmo pouze, když čáru posunete tak, aby nepřetínala žádné písmeno.
- **Nezarovnávat text do bloku**, znesnadňuje orientaci.
- U **odrážek** lépe využívat **číslování**, lépe si pamatují, kam dočetli.
- **Klíčová** slova vyznačit tučně.
- Texty **krátké** a srozumitelné.

Metodické komentáře ke Standardům pro základní vzdělávání: Český jazyk a literatura – Minimethodiky

www.rvp.cz

Téměř **všechny myšlenky a objevy** učiněné během věků můžete nalézt **v knihách**. **Knih** je jedním z **největších lidských vynálezů**. Existuje **mnoho druhů knih** - od **beletrie** (např. **povídky a romány**) po **naučnou literaturu** (např. **příručky, slovníky, encyklopedie**). **První knihu zhotovili Egypťané před 5 000 lety**. **Byla napsaná na papyrových svitcích**. **Římané vynalezli knihu, jak ji známe dnes; pro stránky použili upravenou zvířecí kůži - pergamen**. Po **staletí se knihy psaly ručně**. **Byly vzácné a drahé**. V **8. století Číňané vynalezli knihtisk**. **Do Evropy se rozšířil během 15. století**. **Knih**tisk **umožnil vyrábět větší množství knih**. Dnes se při **výrobě knih využívají počítače, fotografické přístroje, stroje samy tisknou, skládají papír, sešívají jej a vážou do knihy**.

Téměř všechny **myšlenky a objevy** učiněné během věků můžete nalézt **v knihách**. Kniha je jedním z největších lidských vynálezů. Existuje **mnoho druhů knih** - od beletrie (např. povídky a romány) po naučnou literaturu (např. příručky, slovníky, encyklopedie). **První** knihu zhotovili **Egyptané před 5 000 lety**. Byla napsaná na **papyrových svitcích**. **Římané** vynalezli **knihu**, jak ji známe dnes; pro stránky **použili upravenou zvířecí kůži - pergamen**. Po staletí se knihy psaly **ručně**. Byly vzácné a drahé. V **8. století** Číňané vynalezli **knihtisk**. Do Evropy se rozšířil během 15. století. Knihtisk **umožnil** vyrábět **větší množství** knih. **Dnes** se při výrobě knih využívají počítače, fotografické přístroje, stroje samy tisknou, skládají papír, sešívají jej a vážou do knihy.

1. Navrhni vhodný **nadpis** pro přečtenou ukázkou.

2. Rozhodni na základě přečteného textu, zda uvedená tvrzení **jsou pravdivá, či nepravdivá**:

a) Dříve byly knihy vzácné a drahé, protože se psaly ručně.

ANO - NE

b) V **knihách** je zaznamenáno mnoho důležitých myšlenek a objevů.

ANO - NE

c) Existuje málo druhů knih, většinou jsou to encyklopedie.

ANO - NE

d) Knihtisk se do Evropy rozšířil v 19. století.

ANO - NE

3. Rozhodni, zda uvedená informace **vyplývá, či nevyplývá z textu**:

Nejstarší známou česky tištěnou knihou je Kronika trojanská (1468).